



B”H

Likkutei Sichos Source Sheet

Volume 17 | Kedoshim | Sicha 3

1) הקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות ד"ה והחלק השישי

וסדר אחר פאה מסכת דמאי בשביל שיש בו לעניים זכות כמו שיש להם בפאה וכן אמרו מאכילים את העניים דמאי.

And he arranged Tractate Demai after Peah, because the poor also have a right to ['demai'], just like they have to 'peah' – and so did they say, "We [can] feed 'demai' to the poor."

ואחר דמאי כלאים שכך סדרם הכתוב בסדר קדושים תהיו (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך ואחריו שדך לא תזרע כלאים.

And after Demai [came] Kilayim; as so did Scripture arrange them in the Order (Parsha) of Kedoshim Tihyu (Leviticus 19:9), "you shall not reap all the way to the corner of your field," and after it (Leviticus 19:19), "you shall not sow your field with 'kilayim' (a forbidden mixture).

2) רדב"ז ריש הלכות כלאים

הזרע שני מיני זרעים וכו'. יש ליתן טעם למה לא פתח בפאה כמו שפתח התנא לפי שכתב בסוף הלי ערכין וחרמין בט"ו באדר ב"ד נפנין וכו' והיא משנה בריש שקלים באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים בט"ו בו קורין את המגילה וכו' ויוצאין אף על הכלאים עלה קאי ופתח בהלכות כלאים. ועוד כי מלת כלאים כוללת כל מיני כלאים כלאי אילנות כלאי זרעים כלאי הכרם כלאי הרבעת בהמה כלאי בגדים כלאי עבודת בהמה ולעולם דרכו ז"ל לפתוח בדברים הכוללים ופתח בכלאי זרעים כדפתח תנא דמתני':

Either the Rambam's structure is following the Mishna, or he seeks to mention laws of a more pluralistic nature.

3) רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ח', הלכה א'

בחמשה עשר באדר בית דין נפנין לחפש ולבדק על צרכי צבור ועל עניני ההקדשות. ובדקין עליהן ודורשין וחוקרין ופודים את ההקדשות ואת החרמין וגובין את הערכין ואת הדמים מכל החיב בהן כדי שיהיה כל העם עתיד לתן תרומת השקלים לחזק את בית אלהינו:

On the fifteenth of Adar, the court¹ diverts their attention [from other concerns] and examines and investigates matters involving the needs of the community and consecrated property. They check the matter and research the [cases involved], so that consecrated property and dedication offerings will be redeemed and arachim and pledges of worth are collected from all those who are liable for them so that the entire nation will be prepared to give the gift of shekalim to maintain the House of our God.

4 ריש מסכת שקלים

בְּאֶחָד בְּאֶדָר מְשַׁמְעִין עַל הַשְּׁקָלִים וְעַל הַכֶּלָּאִים. בְּחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בּוֹ קוֹרִין אֶת הַמַּגְלָה בְּכַרְפִּין, וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הַרְחֻבּוֹת וְאֶת מְקוֹאוֹת הַמַּיִם, וְעוֹשִׂין כָּל צְרָכֵי הָרַבִּים, וּמְצִינִין אֶת הַקְּבָרוֹת, וְיוֹצְאִין אֶף עַל הַכֶּלָּאִים:

On the first of Adar they make a public announcement about the shekels and concerning kilayim. On the fifteenth: they read the Megillah [Esther] in walled cities, and they fix the roads and the streets and the ritual water baths, and they perform all public duties, and they mark the graves, and [messengers] go forth also concerning kilayim.

ב

5 רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ח', הלכה י"א

מִי שֶׁהִחְרִים בְּזִמְנֵהּ הַזֶּה מִטְּלָטְלִין סֵתֵם הָרִי אֵלָיו נוֹתֵן לַכֹּהֲנִים הַנִּמְצְאִין בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. אֲבָל אִם הִחְרִים שְׂדֵה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סֵתֵם אוֹ שֶׁהִחְרִימָהּ לַכֹּהֲנִים אֵינָה חֵרֵם. שְׂאִין שְׂדֵה חֵרְמִים נוֹהֵג אֲלֵא בְּזִמְנֵהּ שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג. הִחְרִים לַכֹּהֲנִים קִרְקַע בְּחוּץ לְאֶרֶץ וְאֵפֶלֶוּ בְּזִמְנֵהּ הַזֶּה הָרִי הִיא כְּמִטְּלָטְלִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְתִתֵּן לַכֹּהֲנִים:

In the present age, if a person made a dedication offering of movable property without specifying his intent, it should be given to the priests²⁷ in that locale. If, however, he designated a field in Eretz Yisrael as a dedication offering without specifying his intent or designated it as a dedication offering to the priests, it is not a dedication offering.²⁸ For [the laws of] a dedication offering of a field apply in the era that the Jubilee year is observed.²⁹

If one designated landed property as a dedication offering for the priests in the Diaspora even in the present era, it is considered like movable property in Eretz Yisrael³⁰ and should be given to the priests.

אֶף עַל פִּי שֶׁהִקְדִּישׁוֹת וְהִחְרַמִּין וְהִעֲרַכִּין מִצּוֹת וְרָאוּ לוֹ לְאָדָם לְהַנְהִיג עֲצֻמוֹ בְּדַבְרֵים אֵלָיו כְּדִי לִכְפֹּי יִצְרוּ וְלֹא יִהְיֶה כִּילִי וְיִקְיָם מֵהַ שְׂעוֹ נְבִיאִים (משלי ג ט) "כִּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנָה". אֶף עַל פִּי כֵן אִם לֹא הִקְדִּישׁ וְלֹא הִעֲרִיחַ וְלֹא הִחְרִים מֵעוֹלָם אֵין בְּכָר כְּלוּם. הָרִי הַתּוֹרָה הַעֲדִיָּה וְאִמְרָה (דברים כג) "וְכִי תִחְדַּל לְנִדֵּר לֹא יִהְיֶה בָּךְ חֲטָא":

It is a mitzvah to consecrate property and designate dedication and evaluation offerings³¹ and it is appropriate for a person to observe these practices to subjugate his natural inclination³² so that he will not be parsimonious and to fulfill the charge of the prophets [Proverbs 3:9]: "Honor God with your wealth." Nevertheless, if a person never consecrated property nor designated a dedication or evaluation offering, it is of no consequence.³³ For the Torah has

given testimony, saying [Deuteronomy 23:23]: "If you will refrain from [uttering] a vow, you will not have sinned."

לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו. והעושה כן עובר על דעת הכתוב שהרי הוא אומר (ויקרא כז כח) "מכל אשר לו" ולא כל אשר לו כמו שבארנו חכמים. ואין זו חסידות אלא שטות שהרי הוא מאבד כל ממונו ויצטרך לבריות. ואין מרחמין עליו. ובזה וכיוצא בו אמרו חכמים חסיד שוטה מקלל מבלי עולם. אלא כל המפזר ממונו במצות אל יפזר יותר מחמש. ויהיה כמו שצונו נביאים (תהילים קיב ה) "מכלל דבריו במשפט" בין בדברי תורה בין בדברי עולם. אפלו בקרבנות שאדם חייב בהן הרי חסה תורה על הממון ואמרה שיביא כפי מסת ידו. קל וחומר לדברים שלא נתחייב בהן אלא מחמת נדרו שלא ינדר אלא כראוי לו שנאמר (דברים טז יז) "איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיה אשר נתן לה":

A person should never consecrate all of his property or designate it as a dedication offering. A person who does so violates the Torah's guidance, for [Leviticus 27:28] speaks [of a person designating a dedication offering] "from all that is his." [Implied is that he should not give] "all that is his," as our Sages explained.³⁴ This is not piety, but foolishness, for he will lose all his money and become dependent on others.³⁵ We should not show mercy to such a person. In a similar vein, our Sages said:³⁶ "A man of foolish piety is among those who destroy the world." Instead, a person who distributes his money for mitzvot should not distribute more than a fifth,³⁷ and he should conduct himself as our Prophets advised [cf. Psalms 112:5]: "He arranges his affairs with judgment," both with regard to matters involving Torah and worldly concerns.³⁸ Even with regard to the sacrifices for which a person is liable, the Torah showed compassion for [a person's] resources and dictated that the type of sacrifice be offered according to a person's financial capacity.³⁹ How much more so should this approach be followed with regard to matters which a person is obligated only because of his vows. He should take such vows only in a manner appropriate for him, as [implied by Deuteronomy 16:17]: "Each man according to his generosity, according to the blessings of God, your Lord, which He has granted you."

ג

(6) בהר כ"ה, ג'

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את-תבואתה:

You may sow your field for six years, and for six years you may prune your vineyard, and gather in its produce,

ד

(7) קדושים י"ט, י"ט

את-חקתי תשמרו: בהמתך לא-תרביע כלאים שדך לא-תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך:

You shall observe My statutes: You shall not crossbreed your livestock with different species. You shall not sow your field with a mixture of seeds, and a garment which has a mixture of shaatnez shall not come upon you.

(8) מסכת כלאים פרק ה' משנה ו'

הַרוֹאֶה יֵרֶק בְּכַרְם, וְאָמַר כְּשֶׁאֶגִּיעַ לוֹ אֶלְקָטָנוּ, מִתֵּר. כְּשֶׁאֶחְזֵר אֶלְקָטָנוּ, אִם הוֹסִיף בְּמֵאֲתָיִם, אָסוּר:

One who sees a vegetable in a vineyard, and said: "When I reach it I will pluck it," it is permitted. [But if he says:] "When I come back I will pluck it," if [the vegetable] has [in the meantime] increased by a two-hundredth, it is forbidden.

(9) רמב"ם הלכות שקלים פרק ב', הלכה ט'

כְּשֶׁהוּא תוֹרֵם מִתְכַּוֵּן לְתֵרֵם עַל הַגְּבוּי שִׁישׁ בְּלִשְׁכָּה. וְעַל הַגְּבוּי שֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעַ לְלִשְׁכָּה. וְעַל הַעֲתִיד לְגָבוֹת כְּדִי שִׁיְהִי אֵלּוּ הַשְּׁקָלִים שֶׁהוֹצִיאָן לְהִסְתַּפֵּק מֵהֵן כְּפָרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכֵאלּוֹ הִגִּיעוּ כָּל שְׁקָלֵיהֶן לְלִשְׁכָּה וְנִתְרָמָה מֵהֵן תִּרְוָמָה ז':

When he set aside the funds, he had the intention of including [all those whose shekalim] had been collected and were present in the chamber, [all those whose shekalim] had been collected and had not reached the chamber, and [all those whose shekalim] would be collected in the future.²⁷

[In this manner,] the shekalim that he set aside to use [to purchase the sacrifices] would serve as atonement for the entire Jewish people. It is as if their shekalim had already reached the chamber, and were included in the money that was set aside.

ה

(10) בראשית א', י"א

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרְעֵ עֵץ פְּרִי עֵשָׂה פְּרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר זָרְעוּ-בּוּ עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן:

And God said, "Let the earth sprout vegetation, seed yielding herbs and fruit trees producing fruit according to its kind in which its seed is found, on the earth," and it was so.

י

(11) זהר חלק ב' קס"א, ב'

קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא

Thus did the Holy One, blessed be He, consult the Torah and create the world.

(12) זהר חלק א', רכ"ה, ב

כד אתא שלמה קיימא סיהרא באשלמותא

The period when King Shlomo reigned, is compared to a full moon.

(13) מסכת שקלים פרק א', משנה ג'

בחמשה עשר בו, שלחנות היו יושבין במדינה. בעשרים וחמשה, ישבו במקדש. משישבו במקדש, התחילו למשכן. את מי ממשכניו, לנים וישראלים, גרים ועבדים משחררים, אבל לא נשים ועבדים וקטנים. כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו, שוב אינו פוסק. ואין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום:

On the fifteenth of [Adar] they would set up tables [of money changers] in the provinces. On the twenty-fifth they set them up in the Temple. When [the tables] were set up in the Temple, they began to exact pledges [from those who had not paid]. From whom did they exact pledges? From Levites and Israelites, converts and freed slaves, but not women or slaves or minors. Any minor on whose behalf his father has begun to pay the shekel, may not discontinue it again. But they did not exact pledges from the priests, because of the ways of peace.

(14) בבא בתרא י', ריש עמוד א'

תנא היה רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך אם אלהיכם אוהב עניים מה אינו מפרנסן אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם אמר לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם

§ It is taught in a baraita: Rabbi Meir would say: An opponent may bring an argument against you and say to you: If your God loves the poor, for what reason does He not support them Himself? In such a case, say to him: He commands us to act as His agents in sustaining the poor, so that through them we will be credited with the performance of mitzvot and therefore be saved from the judgment of Gehenna. And this is the question that Turnus Rufus the wicked asked Rabbi Akiva: If your God loves the poor, for what reason does He not support them Himself? Rabbi Akiva said to him: He commands us to sustain the poor, so that through them and the charity we give them we will be saved from the judgment of Gehenna.

אמר לו [אדרבה] זו שמתיבתן לגיהנם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלל להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים

Turnus Rufus said to Rabbi Akiva: On the contrary, it is this charity which condemns you, the Jewish people, to Gehenna because you give it. I will illustrate this to you with a parable. To what is this matter comparable? It is comparable to a king of flesh and blood who was angry with his slave and put him in prison and ordered that he should not be fed or given to drink. And one person went ahead and fed him and gave him to drink. If the king heard about this, would he not be angry with that person? And you, after all, are called slaves, as it is stated: "For the children of Israel are slaves to Me" (Leviticus 25:55). If God decreed that a certain person should be impoverished, one who gives him charity defies the will of God.

אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו ונחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלל להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא דורן משגר לו ואנן קרוין בנים דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם

Rabbi Akiva said to Turnus Rufus: I will illustrate the opposite to you with a different parable. To what is this matter comparable? It is comparable to a king of flesh and blood who was angry with his son and put him in prison and ordered that he should not be fed or given to drink. And one person went ahead and fed him and gave him to drink. If the king heard about this once his anger abated, would he not react by sending that person a gift? And we are called sons, as it is written: "You are sons of the Lord your God" (Deuteronomy 14:1).

אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום אמר לו הרי הוא אומר הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניים מרודים תביא בית האידנא וקאמר הלא פרוס לרעב לחמך:

Turnus Rufus said to him: You are called sons and you are called slaves. When you fulfill the will of the Omnipresent, you are called sons; when you do not fulfill the will of the Omnipresent, you are called slaves. And since now you do not fulfill the will of the Omnipresent, the parable that I offered is more apt. Rabbi Akiva said to him: The verse states: "Is it not to share your bread with the hungry, and that you shall bring the poor that are cast out to your house?" (Isaiah 58:7). When do we bring the poor that are cast out into our houses? Now, when we have to billet the Roman soldiers in our homes; and about that very time, the verse states: "Is it not to share your bread with the hungry"

יו"ד

(15) קדושים י"ט, ט'

וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֵךְ לִקְצֹר וּלְקַט קִצִירָהּ לֹא תִלְקֹט:

When you reap the harvest of your land, you shall not fully reap the corner of your field, nor shall you gather the gleanings of your harvest.

(16) רש"י

לא תכלה פאת שדך: שיניח פאה בסוף שדהו:

You shall not fully reap the corner of your field: [meaning] that one should leave the corner at the edge of his field [unharvested]. — [Torath Kohanim 19:15]

(17) רמב"ם הלכות מתנות עניים ריש פרק י'

חִיבִין אָנוּ לְהִזְהֵר בְּמִצְוֹת צְדָקָה יוֹתֵר מִכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה. שֶׁהַצְּדָקָה סִימָן לְצַדִּיק זֶרַע אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יח יט) "כִּי יִדְעֹתֶיךָ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו" (בראשית יח יט) "לַעֲשׂוֹת צְדָקָה". וְאִין כָּסֵא יִשְׂרָאֵל מִתְּכַוֵּן וְדַת הָאֱמֶת עוֹמֶדֶת אֲלֵא בְּצְדָקָה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נד יד) "בְּצְדָקָה תִּכּוֹנְנִי". וְאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֲלֵא בְּצְדָקָה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א כז) "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדֶּה וְשָׁבִיהָ בְּצְדָקָה":

We are obligated to be careful with regard to the mitzvah of charity to a greater extent than all [other] positive commandments,¹ because charity is an identifying mark for a righteous person, a descendant of Abraham,² our patriarch, as [Genesis 18:19] states: "I have known him, because he commands his children... to perform charity." The throne of Israel will not be established, nor will the true faith stand except through charity, as [Isaiah 54:14] states: "You shall be established through righteousness." And Israel will be redeemed solely through charity, as [ibid. 1:27] states: "Zion will be redeemed through judgment and those who return to her through charity."
